

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/25/2022
Identifikačné číslo spisu:	3517203565
Dátum vydania rozhodnutia:	30.03.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:3517203565.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: Ing. V. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom C., I. XXXX/X, zastúpenej JUDr. Mariánom Juskom, advokátom so sídlom Košice, Račí potok 3 proti žalovaným: 1/ B. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. M. nad Z., Z. XX, zastúpenej JUDr. Zuzanou Loffayovou, advokátkou so sídlom v Beckovskej Vieske 623, 2/ B. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom E., I. Z. XX, zastúpenému Mgr. Júliusom Meszárošom, advokátom so sídlom v Trenčíne, Námestie sv. Anny 7269/20B, o zaplatenie 6.987,94 eura s príslušenstvom, o dovolaní žalovaného 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 26. novembra 2020, č.k. 4Co/155/2019-283, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalobkyňa má proti žalovanému 2/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

Žalovaná 1/ má proti žalovanému 2/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom zo dňa 26. novembra 2020, č.k. 4Co/155/2019-283 Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) potvrdil rozsudok Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom (ďalej ako „súd prvej inštancie“) č.k. 3C/12/2017-152 zo dňa 30. mája 2019, priznal žalobkyni voči žalovanému 2/ a žalovanej 1/ voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Odvolací súd zistil, že uznesením Okresného súdu Košice - okolie zo dňa 30.07.2007, č. k. 10D/814/2006-38, Dnot 146/06, právoplatný dňa 29.10.2007 vydaným v konaní o dedičstve po poručníkovi B. M., zomrelom dňa XX.XX.XXXX (za trvania manželstva žalovaných 1/ a 2/) bola schválená dohoda dedičov o vyporiadaní dedičstva, na základe ktorej sa dedička - žalobkyňa zaviazala vyplatiť ustupujúcim dedičkám - maloletým deťom žalovaných 1/ a 2/ každej sumu 100.000 Sk, najneskôr do 5 rokov od právoplatnosti rozhodnutia na ich vlastné účty zriadené v niektorom peňažnom

ústave s vinkulovanými sumami do dosiahnutia veku 18 rokov. Po právoplatnom rozvoze manželstva žalovaných 1/ a 2/ dňa 09.07.2013 došlo k uzatvoreniu dohody výlučne medzi žalobkyňou a žalovaným 2/, podľa ktorej žalovanému 2/ postačí, ak mu pred splatnosťou vyplatí len 150.000 Sk, a teda o 50.000 Sk menšie plnenie, hoci nedošlo k schváleniu tejto dohody súdom. Následne žalovaný 2/ prijaté plnenie nevložil na účty maloletých detí, ale nakladal s nimi. Žalovaná 1/ nevediac o tejto dohode vymohla prostredníctvom exekučného konania od žalobkyne sumu 6.638,78 eur (200.000,- Sk) na základe exekučného titulu - dedičského konania, pričom po započítaní trov exekúcie išlo o sumu 8.647,63 eur. Následne exekútor zaslal vymoženú pohľadávku na účty maloletých detí. Teda žalobkyňa splnila svoju pohľadávku dvakrát, a to prvýkrát dobrovoľne po dohode so žalovaným 2/ a druhýkrát v exekučnom konaní. Tým vznikol žalobkyni nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia získaného plnením z právneho dôvodu, ktorý neskôr odpadol. K bezdôvodnému obohateniu na strane žalovaného 2/ došlo vo chvíli, keď si maloleté deti v exekučnom konaní vymohli svoju pohľadávku v celom rozsahu. V tomto okamihu sa stalo plnenie prijaté žalovaným 2/ bezdôvodným obohatením. Nakoľko plnenie pre maloleté deti prijal len žalovaný 2/ a len na jeho strane vznikol záväzok voči žalobkyni z titulu vydania bezdôvodného obohatenia. Námietky žalobkyne a žalovaného 2/ o solidárnej zodpovednosti oboch žalovaných boli pre vyššie uvedené dôvody považované za neopodstatnené.

3. Odvolací súd neakceptoval ani druhú odvoláciu námietku o priznaní úrokov z omeškania od 05.10.2017, nakoľko v zmysle § 563 Občianskeho zákonníka žalobkyňa požiadala žalovaného 2/ o vrátenie bezdôvodného obohatenia až prostredníctvom podania žaloby. Z uvedeného dôvodu jej súd priznal úrok z omeškania od nasledujúce dňa, ako žalovanému bola doručená žaloba.

4. Podľa názoru odvolacieho súdu v danom prípade neboli naplnené základné predpoklady zodpovednosti za škodu žalovanej 1/, keďže jej postupom nedošlo k žiadnemu protiprávnemu konaniu, keď ako zákonná zástupkyňa maloletých detí v exekučnom konaní vymáhala a aj vymohla celú pohľadávku maloletých detí na základe rozhodnutia o vyporiadaní dedičstva. Súčasne konštatoval, že z odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa je možné zistiť, ktoré skutočnosti považoval súd za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil a ako vec právne posúdil.

5. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný 2/ (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odvodzoval z § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

6. Dovolateľ namietal, že odvolací súd nesprávne posúdil otázku momentu vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného 2/ a nesprávne právne posúdil otázku premĺčania nároku uplatneného žalobkyňou.

7. Prvou právnou otázkou, z ktorej dovolateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania je otázka „Ide v prípade poskytnutia peňažného plnenia na základe neplatnej dohody (zmluvy) o bezdôvodné obohatenie získané plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu, alebo ide o bezdôvodné obohatenie získané plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, v nadväznosti na to, kedy začala plynúť premĺčacia doba na uplatnenie práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia vo vzťahu k jednotlivým uvedeným dôvodom jeho vzniku?“ Dovolací súd ešte nevyriešil prvú otázku vo svojej rozhodovacej praxi a podľa názoru dovolateľa ide o otázku zásadného významu.

8. Dohodu medzi ním a žalobkyňou považuje dovolateľ za nulitný právny úkon, ktorý nebol spôsobilý vyvolať právne účinky, keďže nebol oprávnený prijať plnenie záväzku žalobkyne vyplývajúceho z dedičského rozhodnutia a zároveň neexistoval žiadny právny dôvod pre ktorý by mala žalobkyňa plniť žalovanému 2/. Preto išlo o plnenie bez právneho dôvodu, resp. z neplatného právneho úkonu. Súd oboch inštancií nezaujal jednoznačné stanovisko, či predmetná dohoda predstavuje absolútne neplatný právny úkon ako celok alebo len v časti zníženia pohľadávky. Jediným právnym dôvodom podľa plnenia žalobkyne bolo dedičské rozhodnutie, ktoré zaniklo jeho vymožením v exekučnom konaní. Podľa jeho názoru nemohol odpadnúť právny dôvod, ktorý nikdy nevznikol, nakoľko išlo o plnenie žalobkyne žalovanému 2/ na základe medzi nimi uzatvorenej dohody. Žalobkyňa nemala povinnosť plniť voči

žalovanému 2/. Muselo byť jej jasné, že plní v inej sume a iným spôsobom, ako bolo uvedené v dedičskom rozhodnutí. Splnenie povinností v exekučnom konaní preto nemalo mať žiaden vplyv na právny vzťah voči žalovanému 2/. Na plnenie na účet žalovaného 2/ bez právneho dôvodu sa vzťahuje trojročná objektívna a dvojročná subjektívna premlčacia doba.

9. Dovolateľ navrhol, aby najvyšší súd zmenil rozhodnutie odvolacieho súdu tak, že žalobu voči nemu zamietne alebo alternatívne v celom rozsahu napadnutý rozsudok zruší a vec vráti odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie.

10. Žalovaná 1/ vo svojom vyjadrení uviedla, že rozsudky súdov prvého a druhého stupňa považuje za vecne a právne správne a preto navrhla, aby bolo dovolanie žalovaného 2/ zamietnuté.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

12. V danom prípade dovolateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

13. Relevantná právna otázka z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnú, teda nie o skutkovú otázku. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní. Nevyhnutnou podmienkou prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je, že sa týka právnej otázky, na riešenie ktorej založil odvolací súd svoje rozhodnutie. Toto ustanovenie dopadá len na takú právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a zároveň dovolací súd ešte neriešil.

14. Podstatou bezdôvodného obohatenia je zákonom stanovená povinnosť toho, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, toto obohatenie vydať tomu, na koho úkor bol predmet bezdôvodného obohatenia získaný. Právny vzťah bezdôvodného obohatenia je samostatným vzťahom, ktorý vznikne v dôsledku porušenia iného právneho vzťahu alebo na základe určitej právnej skutočnosti. Záväzkovo právny vzťah z bezdôvodného obohatenia vznikne však len za splnenia určitých (zákonných) predpokladov, ktorými sú: získanie bezdôvodného obohatenia na strane určitej osoby (obohateného), protiprávnosť získania bezdôvodného obohatenia, majetková ujma, ktorá postihuje inú určitú osobu (postihnutého) a príčinná súvislosť medzi protiprávnym získaním bezdôvodného obohatenia určitou osobou a majetkovou ujmovou inej určitej osoby. Napokon, že nejde o prípad, kedy Občiansky zákonník napriek majetkovému prospechu bezdôvodné obohatenie výslovne vylučuje. Splnenie týchto predpokladov musí preukázať ten, kto tvrdí, že na jeho úkor bolo bezdôvodné obohatenie získané (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/92/2010 zo dňa 19. januára 2012).

15. Skutková podstata bezdôvodného obohatenia získaného plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, dopadá na tie prípady, keď v okamžiku poskytnutia plnenia existoval právny dôvod plnenia, ktorý však následne, v dôsledku ďalšej právnej skutočnosti, stratil svoje právne účinky (odpadol). Okamžikom

odpadnutia právneho dôvodu sa poskytnuté plnenie stáva bezdôvodným obohatením. Inštitút bezdôvodného obohatenia vyjadruje totiž zásadu občianskeho práva, že nikto sa nesmie bezdôvodne obohatiť na úkor iného, a pokiaľ k tomu dôjde, je povinný takto získaný prospech vrátiť. Pokiaľ ide o posúdenie otázky začiatku behu premlčacej doby v prípade bezdôvodného obohatenia získaného plnením z právneho dôvodu, ktorý následne odpadol, je potrebné poukázať na ustanovenie § 107 Občianskeho zákonníka, ktorý túto otázku rieši vo všeobecnej rovine (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5MCdo/17/2009 zo dňa 23. novembra 2010).

16. Dovolací súd po preskúmaní spisu zistil, že odvolací súd sa neodchýlil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu sa správne ustálil, že došlo k bezdôvodnému obohateniu získanému z právneho dôvodu ktorý odpadol. Túto skutočnosť správne odôvodnil, keď vo odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že k bezdôvodnému obohateniu došlo na strane žalovaného 2/ vo chvíli, keď maloleté deti v exekučnom konaní vymohli svoju pohľadávku v celom rozsahu a od toho momentu začala plynúť žalobkyni premlčacia lehota na jeho vydanie. Keďže žalovaný 2/ bol zákonným zástupcom maloletých detí, mohol v ich mene prijať plnenie, na ktoré boli oprávnené.

17. K tomuto sa žiada doplniť, že dohoda medzi žalobkyňou a žalovaným 2/ jednoznačne preukazuje, že plnenie bolo poskytnuté na základe právneho nároku vychádzajúceho z právoplatného rozhodnutia o dedičstve. Aj keď dohoda v časti zníženia pohľadávky o 50.000 Sk nie je platná z dôvodu neschválenia súdom, žalobkyňou poskytnuté plnenie žalovanému 2/ bolo v zmysle dedičského rozhodnutia. Preto neobstoja námietky dovolateľa, že prijal plnenie bez právneho dôvodu.

18. V zmysle vyššie uvedenej rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je zrejmé, že dovolací súd jasne vymedzil bezdôvodné obohatenie z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj moment jeho vzniku.

19. Keďže krajský súd postupoval v zmysle ustálenej rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu, dovolacia námietka podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP nebola uplatnená dôvodne.

20. S poukazom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalovaného 2/ nie je podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP prípustné, preto ho podľa § 447 písm. f) CSP odmietol.

21. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodnutie o nároku žalobcu na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

22. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.